

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสถานศึกษาในการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์และผู้ปกครองต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ผสมผสานทั้งการประเมินเชิงปริมาณและการประเมินเชิงคุณภาพ สำหรับการประเมินเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กึ่งทางการ (semi-formal interview) การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นประเภทปลายเปิดจากผู้บริหาร ครู อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณนั้นผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 การประเมินเชิงปริมาณ

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารและอาจารย์ในสถานศึกษาที่รับเอาแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำเนินงานตามแนวทางของนโยบายเรียนฟรี 15 ปีในสถานศึกษา กลุ่มที่สอง เป็นผู้ปกครองนักเรียน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี การคัดเลือกสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งสถานศึกษาในกรุงเทพและปริมณฑลตามขนาดสถานศึกษา เกณฑ์ในการแบ่งขนาดสถานศึกษา มีดังนี้

โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน

โรงเรียนขนาดกลาง เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนอยู่ระหว่าง 500 ถึง 1,500 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนอยู่ระหว่าง 1,500 ถึง 2,500 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 2,500 คน

ผู้วิจัยสุ่มสถานศึกษาโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นโดย (stratified random sampling) เพื่อให้ได้สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน จำนวน 8 โรงเรียน โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ จำนวน 22 คน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ซึ่งแนวทางในการสร้างคำถามได้มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ซึ่งมีประเด็นสำคัญแบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ ประเด็นที่เกี่ยวกับความคิดเห็น และความพึงใจที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมกับข้อเสนอแนะ แบบสัมภาษณ์มี 2 ฉบับ มีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่สองคือกระบวนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมกับข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี

แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่สองคือความคิดเห็น และความพึงใจที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามที่ได้ศึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในการประเมิน และมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) การใช้สำนวนภาษาและการให้ความเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกข้อความที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ฉบับ จำนวน 37 ข้อ ผ่านเกณฑ์จำนวน 36 ข้อ ผู้วิจัยปรับปรุงข้อความในแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการวิจัย แบบหนังสือขอความร่วมมือและแบบสัมภาษณ์ โดยขอความร่วมมือจากสถานศึกษาเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (semi-formal interview) ในลักษณะการพูดคุยกับกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและทำการสัมภาษณ์ โดยประเด็นสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมกับข้อเสนอแนะ ประเด็นสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนจะเกี่ยวกับความคิดเห็น และความพึงใจที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา
4. การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ – วันที่ 26 มีนาคม 2553 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน
5. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างด้วยการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์เพื่อขอทำการสัมภาษณ์ และนัดหมายวัน เวลา ที่จะทำการสัมภาษณ์
6. ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปการสัมภาษณ์โดยไม่มีภาระระบุชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์
7. การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์กึ่งทางการที่ใช้มากในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เปิดกว้างโดยไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการ

สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นไปในลักษณะการพูดคุยและสร้างความคุ้นเคย ระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

8. ถอดเทปสัมภาษณ์และสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและอาจารย์ในสถานศึกษาที่รับเอาแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ กลุ่มที่สอง เป็นผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยทำการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) พร้อมกับการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) แล้วทำการสรุปตามประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการบรรยายแบบความเรียง

ส่วนที่ 2 การประเมินเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สังกัดอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 1043 โรง (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดย (stratified random sampling) ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากค่าสถิติเท่ากับ 5% แล้วใช้สูตรการหาจำนวนตัวอย่างของ Yamane (1967 อ้างถึงใน พัชรวิวรรณ สมเชื้อ, 2549) ดังแสดงข้างล่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N หมายถึง จำนวนประชากรโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

e หมายถึง ขนาดความคลาดเคลื่อนสูงสุด (ในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากการใช้ค่าสถิติจากกลุ่มตัวอย่าง) ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ .05

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการใช้ศึกษาคั้งนี้

ผลการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 289 โรงเรียน

2. การดำเนินการสุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ใช้จังหวัดเป็นเกณฑ์ และทำการสุ่มสถานศึกษาโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษา เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการเก็บรวบรวมแบบประเมินจากสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเพิ่มการเก็บข้อมูลของทุกกลุ่มตัวอย่างขึ้นเป็นกลุ่มละ 2 โรงเรียน ดังแสดงในตาราง 3.1 ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหาร อาจารย์ที่เป็นผู้ดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ และผู้ปกครองซึ่งได้รับผลจากการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของสถานศึกษา

ตารางที่ 3.1 จำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนสถานศึกษา
กรุงเทพมหานคร	3	50
นครปฐม	2	50
นนทบุรี	2	50
ปทุมธานี	2	50
สมุทรปราการ	2	50
สมุทรสาคร	1	50
รวม	12	50

2.2 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่จะเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการส่งแบบประเมินไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาซึ่งผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนแล้ว ได้รับข้อมูลกลับคืนจากผู้ให้ข้อมูลซึ่งตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบประเมิน ทำให้ได้อัตราการตอบกลับและจำนวนผู้ให้ข้อมูลดังตาราง 3.2 และตาราง 3.3

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างและอัตราการตอบกลับ จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนสถานศึกษา		ร้อยละ
		กลุ่มตัวอย่าง	อัตราการตอบกลับ	
กรุงเทพมหานคร	3	50	43	86.00
นครปฐม	2	50	50	100.00
นนทบุรี	2	50	37	74.00
ปทุมธานี	2	50	35	70.00
สมุทรปราการ	2	50	45	90.00
สมุทรสาคร	1	50	40	80.00
รวม	12	300	250	83.33

จากตารางที่ 3.2 อัตราการตอบกลับของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 83.33 จำแนกตามจังหวัด ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดนครปฐมมีอัตราการตอบกลับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 90.00 จังหวัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 86.00 จังหวัดสมุทรสาคร คิดเป็นร้อยละ 80.00 จังหวัดนนทบุรี คิดเป็นร้อยละ 74.00 และจังหวัดปทุมธานีมีอัตราการตอบกลับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล		รวม (คน)
	ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	
กรุงเทพมหานคร	28	15	43
นครปฐม	45	5	50
นนทบุรี	30	7	37
ปทุมธานี	32	3	35
สมุทรปราการ	40	5	45
สมุทรสาคร	36	4	40
รวม	211	39	250
ร้อยละ	84.40	15.60	100

จากตารางที่ 3.3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา เป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 84.40 และอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 15.60

ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเพื่อการติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเริ่มการดำเนินงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของสถานศึกษา ซึ่งจะติดตามและประเมิน 2 องค์ประกอบ ดังนี้ การจัดองค์กร และการวางแผนงาน ระหว่างการดำเนินงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของสถานศึกษา จะติดตามและประเมิน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ การสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์ การจัดซื้อหนังสือเรียน การดำเนินการเรื่องเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการติดตามและตรวจสอบ และภาพรวมการดำเนินงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของสถานศึกษา โดยจะติดตามและประเมิน 2 องค์ประกอบ ดังนี้ ความสำเร็จในการดำเนินงาน และความพึงพอใจ รายละเอียดขององค์ประกอบแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 องค์ประกอบของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
1. การจัดองค์กร	1) สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานของนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์, คณะกรรมการสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์, คณะกรรมการจัดซื้อหนังสือเรียน, คณะกรรมการดำเนินงานเรื่องเครื่องแบบนักเรียน, คณะกรรมการดำเนินงานเรื่องอุปกรณ์การเรียน, คณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบ 2) สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย <ul style="list-style-type: none"> ➢ คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ต้องได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ➢ คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนนักเรียน ➢ จำนวนคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่ายขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน(โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 300 คนต้องมีคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ไม่น้อยกว่าฝ่ายละ 1 คน โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 300 คน มีคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ได้ไม่น้อยกว่าฝ่ายละ 2 คน)

ตารางที่ 3.4 องค์ประกอบของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
2. การวางแผน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการประชุมเพื่อการบริหารจัดการงานตามแนวทางการดำเนินงานของนโยบายเรียนฟรี 15 ปี 2) สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี 3) สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายที่ได้รับตามโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ และมีการวางแผนการดำเนินการใช้จ่ายเงินเหลือจ่าย โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาระบบควบคุมภายในโดยคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย และมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือ ดูแล สนับสนุนและแก้ปัญหาโรงเรียน 5) สถานศึกษามีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน การดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี และสามารถดำเนินงานได้ตามกำหนดเวลาที่นโยบายเรียนฟรี 15 ปี กำหนดไว้ 6) สถานศึกษามีการประชุมเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อข้าราชการครูในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน
3. การประชาสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์นโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ
4. การสำรวจนักเรียน สละสิทธิ์	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการแจ้งสิทธิ์ค่าเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน การสละสิทธิ์การรับเงินค่าเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน และมีการรณรงค์ให้ตระหนักถึงความเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และการใช้ประโยชน์ของส่วนรวม แก่ผู้ปกครอง/นักเรียน 2) สถานศึกษามีการตรวจสอบจำนวนนักเรียน ที่มีสิทธิ์รับเงินตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี กับรายการจัดสรรงบประมาณของ สพฐ. 3) สถานศึกษามีการสำรวจการสละสิทธิ์การรับเงินสดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายการเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน 4) สถานศึกษาจัดทำข้อมูลนักเรียนสละสิทธิ์และรายงานข้อมูลจำนวนผู้สละสิทธิ์การรับเงินสดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายการเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน ทางเว็บไซต์และแจ้งให้ สพฐ. ทราบภายในกำหนด 5) สถานศึกษามอบใบประกาศเกียรติคุณจากกระทรวงศึกษาธิการให้แก่ผู้สละสิทธิ์

ตารางที่ 3.4 องค์ประกอบของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
5. การจัดซื้อหนังสือเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการตามแนวการดำเนินงานของนโยบายเรียนฟรี 15 ปี 2) สถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูผู้สอนในแต่ละช่วงชั้น เป็นผู้คัดเลือกหนังสือเรียนตามบัญชีรายชื่อ (บัญชีที่ 1 และบัญชีเพิ่มเติม) โดยมีการประเมินคุณค่าหนังสือเรียน บันทึกเหตุผลการประเมินคุณค่าหนังสือเรียน 3) จัดทำบัญชีหนังสือเรียน 8 กลุ่มสาระฯ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการวิชาการ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่ายพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียน โดยพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียนให้ตรงตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีเนื้อหาสาระตรงตามความต้องการของครูผู้สอน 4) สถานศึกษามีการจัดซื้อหนังสือเรียนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 5) สถานศึกษาลงบัญชีวัสดุหนังสือเรียน เพื่อสะดวกในการตรวจสอบ 6) สถานศึกษาจัดระบบการยืมหนังสือเรียนให้แก่นักเรียนทุกคนและสามารถส่งต่อไปยังนักเรียนรุ่นต่อไป 7) สถานศึกษารายงานการจัดซื้อหนังสือเรียนให้ สพท. ทราบ
6. การดำเนินงานเรื่อง เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียน / อุปกรณ์การเรียน โดยต้องซื้อให้ทันก่อนภาคเรียนที่ 1/2552 2) สถานศึกษามีการแต่งตั้งผู้จ่ายเงินอย่างน้อย 2 คน เพื่อร่วมกันจ่ายเงินให้กับนักเรียน 3) สถานศึกษามีหลักฐานแสดงการจ่ายเงินให้กับนักเรียน/ผู้ปกครอง ถูกต้องตามเอกสารหมายเลข 1 ที่กำหนดไว้ในแนวทางทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ 4) สถานศึกษามีการติดตามใบเสร็จรับเงินจากนักเรียน/ผู้ปกครอง หลังจากจ่ายเงิน เพื่อให้ไปจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน หรือของตามความจำเป็นที่สพฐ.กำหนดไว้ 5) สถานศึกษามีการติดตาม/ดูแลนักเรียนให้มีเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน ในกรณีที่พบว่านักเรียนไม่มีเครื่องแบบนักเรียน หรือผู้ปกครองนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สถานศึกษามีการเรียกเงินคืนจากนักเรียน/ผู้ปกครอง 6) สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียนให้ สพท. ทราบ

ตารางที่ 3.4 องค์ประกอบของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย
7. การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย 2) สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนครบตามที่นโยบายกำหนด <ul style="list-style-type: none"> ➢ จัดกิจกรรมวิชาการ ปีละ 1 ครั้ง ➢ จัดกิจกรรมคุณธรรม/ ลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด ปีละ 1 ครั้ง ➢ จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ปีละ 1 ครั้ง ➢ จัดการให้บริการสารสนเทศ/ ICT ปีละ 40 ชั่วโมง/ คน 3) สถานศึกษาใช้จ่ายเงินงบประมาณดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ
8. การติดตามและตรวจสอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการพัฒนาระบบการควบคุมภายในในเรื่องนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แยกต่างหากจากระบบควบคุมภายในสถานศึกษาโดยคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการดำเนินงานตามแผนนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ในด้านของการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียน การจัดซื้อหนังสือ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาระบบควบคุมภายใน และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ดูแล สนับสนุนและแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามแผนนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ทุกๆ ด้าน 3) สถานศึกษาดำเนินการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ภายในสถานศึกษา 4) สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานต่อ สพท. และได้รับการติดตามควบคุมและกำกับจาก สพท. อย่างต่อเนื่อง
9. ความสำเร็จในการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษามีการจัดองค์กร การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนนโยบายเรียนฟรี 15 ปี กำหนดไว้
10. ความพึงพอใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ระดับความพึงพอใจในการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา ของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินเชิงปริมาณนี้ เป็นการศึกษาโดยภาพรวมของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวกับการติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบประเมินเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ฉบับที่ 2 เป็นแบบวัดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 กระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี
- ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ฉบับ คือ แบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา และแบบวัดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

1. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างข้อคำถามสำหรับเป็นแนวทางในการติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ
2. กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาที่จะสร้างเป็นข้อคำถามและพัฒนาตัวบ่งชี้ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ศึกษาระเบียบราชการและจากการสัมภาษณ์อาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมิน

กระบวนการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ มี 8 องค์ประกอบ ซึ่งได้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างเนื้อหาในแบบประเมินการติดตามและประเมินกระบวนการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา และจำนวนข้อคำถาม ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างของเนื้อหาในแบบประเมินกระบวนการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา

เนื้อหา	จำนวนข้อ
1. การจัดองค์กร	6
2. การวางแผน	14
3. การประชาสัมพันธ์	4
4. การสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์	7
5. การจัดซื้อหนังสือเรียน	18
6. การดำเนินงานเรื่องเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน	13
7. การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	9
8. การติดตามและตรวจสอบ	6
รวม	77

3. สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างเนื้อหาที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นการติดตามและประเมินกระบวนการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นการติดตามและประเมินกระบวนการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ โดยแบ่งการติดตามและประเมินกระบวนการเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนเริ่มและระหว่างดำเนินการดำเนินงานในกระบวนการนํานโยบายไปปฏิบัติของสถานศึกษา มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ จำนวน 77 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคพร้อมข้อเสนอแนะใน

การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษา แบบประเมินมีลักษณะแบบปลายเปิด (Open end)

4. สร้างแบบประเมินตามที่ได้ศึกษาตามข้อ 1-3 แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา 3 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านนโยบายเรียนฟรี 15 ปี และด้านบริหารการศึกษาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ (1) เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในการประเมิน และ (2) มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เพื่อทำการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) การใช้สำนวนภาษาและการให้ความเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการให้คะแนน แล้วเลือกมาเป็นข้อคำถามในแบบประเมิน โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์กำหนดมีทั้งหมด 72 ข้อ ดังแสดงในตารางค่า IOC ในตารางที่ 4.2 ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้รวมข้อคำถามที่มีความหมายใกล้เคียงกันเพื่อลดจำนวนข้อคำถาม ดังนั้นข้อคำถามรวมทั้งหมดเท่ากับ 65 ข้อ

6. ปรับปรุงข้อคำถามในแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (try out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง (reliability) ของแบบประเมินเกี่ยวกับการติดตามและประเมินกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปสู่การปฏิบัติ มีค่าความเที่ยงเป็นที่น่าพอใจ แบบประเมินมีค่าความเที่ยง 0.856

8. จัดพิมพ์แบบประเมินที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ค่าความเที่ยงของแบบประเมินหลังจากเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างมีค่า 0.896 โดยมีเนื้อหา รูปแบบของข้อคำถาม และการให้ค่า ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างเนื้อหาและการให้ค่าของแบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

เนื้อหา	เนื้อหาย่อย	รูปแบบคำถาม	การให้ค่า
1. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน			
	1) ชื่อโรงเรียน	เติมคำ	-
	2) สังกัด	เติมคำ	-
	3) เพศ	เลือกตอบ	-
	4) อายุ	เลือกตอบ	-
	5) วุฒิการศึกษา	เลือกตอบ	-
	6) ขนาดสถานศึกษา	เลือกตอบ	-
	7) ประสบการณ์ในการทำงาน	เติมคำ	-
	8) ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เติมคำ	-
	9) หน้าที่ที่ได้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี	เติมคำ	-
2. กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษา			
2.1 การจัดองค์กร	1) รูปแบบของการมอบหมายงาน	มาตรฐานค่า	1-4
	2) จำนวนคณะกรรมการดำเนินงานที่สถานศึกษาแต่งตั้ง	เลือกตอบ	1-4
	3) การเสนอชื่อคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย	มาตรฐานค่า	1-4
	4) จำนวนฝ่ายของคณะกรรมการภาคี	มาตรฐานค่า	1-4
	5) สัดส่วนของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่ายต่อจำนวนนักเรียน	เลือกตอบ	1-2
	6) บทบาทในการดำเนินงานของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย	มาตรฐานค่า	1-4
2.2 การวางแผน	1) การจัดประชุม	มาตรฐานค่า	1-4
	2) จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	มาตรฐานค่า	
	3) การวางแผนการดำเนินงาน	เลือกตอบ	1-2
	4) การวางแผนการใช้เงิน	เลือกตอบ	1-2
	5) การวางแผนการดำเนินการกับเงินเหลือจ่าย	เลือกตอบ	1-2
	6) การขอความเห็นชอบแผนการใช้เงินเหลือจ่าย	มาตรฐานค่า	1-4

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างเนื้อหาและการให้ค่าของแบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

เนื้อหา	เนื้อหาย่อย	รูปแบบคำถาม	การให้ค่า
	7) การดำเนินการกับเงินเหลือจ่าย	มาตราประมาณค่า	1-4
	8) การวางแผนพัฒนาระบบควบคุมภายใน	เลือกตอบ	1-2
	9) การผ่านความเห็นชอบการวางแผนพัฒนาระบบควบคุมภายใน	มาตราประมาณค่า	1-4
	10) การจัดทำปฏิทินกำหนดวันดำเนินงาน	มาตราประมาณค่า	1-4
	11) การดำเนินงานตามปฏิทิน	มาตราประมาณค่า	1-4
	12) การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา	มาตราประมาณค่า	1-4
	13) การประชุมครู	มาตราประมาณค่า	1-4
	14) การประชุมผู้ปกครองชุมชนและนักเรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
2.3 การประชาสัมพันธ์	1) รูปแบบของการประชาสัมพันธ์	มาตราประมาณค่า	1-4
	2) ความถี่ในการประชาสัมพันธ์	มาตราประมาณค่า	1-4
	3) เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	มาตราประมาณค่า	1-4
	4) ร้อยละของผู้ปกครอง/นักเรียนที่ได้รับข้อมูล	มาตราประมาณค่า	1-4
2.4 การสำรวจนักเรียน สละสิทธิ์	1) รูปแบบการแจ้งสิทธิ์เรียนฟรี	มาตราประมาณค่า	1-4
	2) เนื้อหาในการชี้แจง	มาตราประมาณค่า	1-4
	3) ร้อยละของผู้ปกครอง/นักเรียนที่ทราบสิทธิ์เรียนฟรี	มาตราประมาณค่า	1-4
	4) การตรวจสอบจำนวนนักเรียนมีสิทธิ์รับเงินตามนโยบายเรียนฟรี	มาตราประมาณค่า	1-4
	5) การสำรวจข้อมูลการสละสิทธิ์	เลือกตอบ	1-2
	6) การจัดทำข้อมูลและรายงานข้อมูลจำนวนนักเรียนสละสิทธิ์	มาตราประมาณค่า	1-4
	7) การมอบใบประกาศเกียรติคุณ	มาตราประมาณค่า	1-4
2.5 การจัดซื้อหนังสือเรียน	1) การแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ	มาตราประมาณค่า	1-4
	2) การมอบหมายงานคัดเลือกหนังสือเรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	3) กระบวนการคัดเลือกหนังสือเรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	4) แหล่งข้อมูลในการคัดเลือกหนังสือ	เลือกตอบ	1-4

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างเนื้อหาและการให้ค่าของแบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

เนื้อหา	เนื้อหาย่อย	รูปแบบคำถาม	การให้ค่า
	5) การจัดทำบัญชีหนังสือเรียน 8 กลุ่มสาระฯ	เลือกตอบ	1-4
	6) จำนวนกลุ่มคณะกรรมการที่พิจารณาคัดเลือกหนังสือ	มาตรฐานค่า	1-4
	7) เกณฑ์ในการคัดเลือกหนังสือเรียน	มาตรฐานค่า	1-4
	8) รูปแบบการจัดซื้อหนังสือเรียน	เติมค่า	1-2
	9) การจัดทำประกาศเผยแพร่แก่ผู้สนใจ	มาตรฐานค่า	1-4
	10) วิธีการเผยแพร่แก่ผู้สนใจ	เลือกตอบ	1-4
	11) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อและคณะกรรมการตรวจรับ	มาตรฐานค่า	1-4
	12) การส่งมอบหนังสือเรียน	มาตรฐานค่า	1-4
	13) จำนวนผู้แทนจำหน่ายที่เสนอราคาต่อสถานศึกษา	มาตรฐานค่า	1-4
	14) การชี้แจงเหตุผล	เลือกตอบ	1-2
	15) การลงบัญชีพัสดุ	มาตรฐานค่า	1-4
	16) การจัดระบบยืม-คืนหนังสือ	มาตรฐานค่า	1-4
	17) การรายงานการจัดซื้อ	เลือกตอบ	1-2
	18) ร้อยละของนักเรียนที่มีหนังสือเรียน	มาตรฐานค่า	1-4
2.6 การดำเนินการเรื่อง เครื่องแบบ นักเรียนและ อุปกรณ์การเรียน	1) การแจ้งข่าวการจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน	มาตรฐานค่า	1-4
	2) เนื้อหาในการประชุม	มาตรฐานค่า	1-4
	3) การแต่งตั้งคณะกรรมการจ่ายเงิน	มาตรฐานค่า	1-4
	4) สัดส่วนคณะกรรมการจ่ายเงินต่อจำนวนนักเรียน	มาตรฐานค่า	1-4
	5) การมีหลักฐานแสดงการจ่ายเงิน	มาตรฐานค่า	1-4
	6) การรวบรวมและติดตามใบเสร็จรับเงิน	มาตรฐานค่า	1-4
	7) ร้อยละของใบเสร็จรับเงินที่รวบรวมได้	มาตรฐานค่า	1-4
	8) ความถูกต้องของใบเสร็จรับเงิน	มาตรฐานค่า	1-4
	9) การติดตาม/ดูแลนักเรียน	มาตรฐานค่า	1-4

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างเนื้อหาและการให้ค่าของแบบประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา (ต่อ)

เนื้อหา	เนื้อหาย่อย	รูปแบบคำถาม	การให้ค่า
	10) ร้อยละของนักเรียนที่มีเครื่องแบบนักเรียน/อุปกรณ์การเรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	11) การตรวจสอบการใช้เงิน	มาตราประมาณค่า	1-4
	12) การดำเนินการหลังการตรวจสอบการใช้เงินของผู้ปกครองนักเรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	13) การรายงานผลการดำเนินงาน	เลือกตอบ	1-2
2.7 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	1) การขอความเห็นชอบในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	2) การจัดทำแผนการใช้เงิน	มาตราประมาณค่า	1-4
	3) การวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	4) การจัดกิจกรรมวิชาการ	มาตราประมาณค่า	1-4
	5) การจัดกิจกรรมคุณธรรม/ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด	มาตราประมาณค่า	1-4
	6) การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา	มาตราประมาณค่า	1-4
	7) การให้บริการสารสนเทศ	มาตราประมาณค่า	1-4
	8) ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	มาตราประมาณค่า	1-4
	9) การใช้จ่ายเงินงบประมาณ	เลือกตอบ	1-2
2.8 การติดตามและตรวจสอบ	1) การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบและพัฒนาระบบภายในสถานศึกษา	มาตราประมาณค่า	1-4
	2) การดำเนินการพัฒนาระบบควบคุมภายใน	มาตราประมาณค่า	1-4
	3) บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตราประมาณค่า	1-4
	4) หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตราประมาณค่า	1-4
	5) การติดตามและตรวจสอบ	มาตราประมาณค่า	1-4
	6) การรายงานผลการดำเนินงาน	มาตราประมาณค่า	1-4

แบบวัดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา

1. แบบวัดความพึงพอใจฉบับนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษารายละเอียดจากผู้ปกครองนักเรียน จากข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา สามารถสร้างเป็นข้อคำถามได้ 24 ข้อ รูปแบบของข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า โดยเป็นการถามความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สถานศึกษา มีคะแนนรวมตั้งแต่ 24 ถึง 168 คะแนน ดังตารางที่ 3.7 โดยมีโครงสร้างเนื้อหา แบบวัดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบวัดความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แบบวัดความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แบบวัดความพึงพอใจมีลักษณะแบบปลายเปิด (Open end)

ตารางที่ 3.7 โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความพึงพอใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา

เนื้อหา	จำนวนข้อ
1. การจัดองค์กร	3
2. การวางแผน	5
3. การประชาสัมพันธ์	2
4. การสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์	1
5. การจัดซื้อหนังสือเรียน	2
6. การดำเนินงานเรื่องเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน	5
7. การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4
8. การติดตามและตรวจสอบ	2
รวม	24

2. นำแบบวัดความพึงพอใจไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) การใช้สำนวนภาษาและการให้ความเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ค่าการตรวจสอบความตรงเชิง

เนื้อหา (IOC) มากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ กำหนดมีทั้งหมด 21 ข้อ ดังแสดงในตารางค่า IOC ในภาคผนวก ปรับปรุงข้อคำถามในแบบวัด ความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. นำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้ (try out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง (reliability) พบว่า มีค่าความเที่ยงเป็นที่น่าพอใจ แบบวัด ความพึงพอใจมีค่าความเที่ยง 0.982 จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ปรากฏว่าแบบวัดความพึงพอใจมีค่าความ เที่ยง 0.987

เกณฑ์การประเมิน

การให้คะแนนแบบประเมินกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติใน สถานศึกษาในแต่ละตัวบ่งชี้จะให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมี คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 4 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยจะประเมินเป็นองค์ประกอบและหาค่าเฉลี่ยด้วยการถ่วง น้ำหนักความสำคัญ และนำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินอิงเกณฑ์ของสมศ. เพื่อประเมินระดับ คุณภาพของกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74	ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.75 – 2.74	พอใช้
ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.75 – 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00	ดีมาก

ระดับความพึงพอใจในการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา จะนำคะแนน โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดความหมายของค่าเฉลี่ย (รัตนา พงษ์พานิช, 2536) ดังต่อไปนี้

6.51 – 7.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
5.51 – 6.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
4.51 – 5.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
3.51 – 4.50	หมายถึง	รู้สึกเฉยๆ
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความไม่พึงพอใจน้อย
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความไม่พึงพอใจปานกลาง
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความไม่พึงพอใจมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการวิจัย แบบหนังสือขอความร่วมมือและเอกสารชี้แจงรายละเอียดที่ได้กำหนดในเอกสารชี้แจงพร้อมทั้งแนบซองสำหรับให้สถานศึกษารวบรวมเอกสารเพื่อความสะดวกในการส่งคืน โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อตอบแบบสอบถามในการวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยจัดส่งเป็นรายโรงเรียน โรงเรียนละ 1 ชุด ประกอบด้วย หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยถึงผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ จำนวน 2 ฉบับ และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับแนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย

4. การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 4 - 26 มีนาคม 2553 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องในการลงรหัสข้อมูลแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติบรรยาย คือ จำนวน ร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามและประเมินกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาใช้สถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับอุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระดับการจัดการศึกษา และจังหวัด โดยการใช้ Three – Way ANOVA

4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานตามแนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของสถานศึกษา ใช้สถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory factor analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.72 เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา